

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΦΕΥΓΑΡΙ Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΩΡΟΣ;

Όπως σε πολλές περιοχές της Αθήνας έτσι και στου Ζωγράφου μια σειρά από δημόσιοι χώροι τσιμεντοποιούνται με τη συνεργασία της δημοτικής αρχής και του κατασκευαστικού κεφαλαίου: η βίλα Ζωγράφου προορίζεται για εμπορικό κέντρο, μια σειρά από πλατείες και αδόμητα οικόπεδα μετατρέπονται σε parking, ενώ τα 17 στρέμματα στο νέο τέρμα κινδυνεύουν να κτιστούν και αυτά. Κοινό γνώρισμα όλων των παραπάνω η εμπορευματοποίηση τους και τα διάσπαρτα ίχνη πρασίνου στις τσιμεντένιες ταράτσες τους.

Πώς είναι όμως δυνατό σε έναν από τους πιο πυκνοκατοικημένους και πυκνοδομημένους δήμους της Ευρώπης, όπως αυτός του Ζωγράφου, ο ίδιος ο δήμος να πρωτοστατεί στην καταστροφή και εκποίηση και των τελευταίων ελεύθερων χώρων; Νομίζουμε ότι πέρα από τα συμφέροντα των κατά τόπους δημοτικών αρχών το ζήτημα πρέπει να εντοπισθεί πιο γενικά.

Η ανάδυση του Δήμου-Επιχείρησης.

Ενώ παλαιότερα η τοπική αυτοδιοίκηση είχε (ή υποτίθεται ότι είχε) μεγαλύτερη ανεξαρτησία έναντι της κεντρικής αρχής και προπαγανδίστηκε ως θεσμός «λαϊκής συμμετοχής», στα πλαίσια πια και των σχεδιασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτάσσεται η εκ βάθρων αναδιοργάνωσή του.

Αυτή η αναδιοργάνωση επιβλήθηκε θεσμικά με τις διατάξεις του νόμου Καπποδίστρια Ι, ενώ είναι στα σκαριά και ο Καπποδίστριας ΙΙ. Σύμφωνα με αυτούς τους νόμους έχουμε αλλαγές τόσο σε διοικητικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι δήμοι και οι κοινότητες από 6.000 σε όλη την Ελλάδα έγιναν 1.033 και θα μειωθούν στις 400 με 500. Το ίδιο θα συμβεί και με τις περιφέρειες και τις νομαρχίες, που θα λειτουργούν ως τοπικές «κυβερνήσεις». Υπάρχει επίσης η σκέψη για δημιουργία μητροπολιτικών υπέρ-δήμων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη που θα περιλαμβάνουν ευρύτερες περιοχές από τα σημερινά τους όρια.

Ενώ η ρητορεία της εξουσίας μιλά για ένα κράτος ευέλικτο και αποκεντρωμένο αυτό που προωθείται είναι ένα συγκεντρωτικό μοντέλο διοίκησης, ιεραρχικό και γραφειοκρατικό (πολλά μικρά «κράτη» στα πρότυπα της κεντρικής αρχής), που αίρει στην πράξη κάθε συμμετοχική προοπτική από την πλευρά των πολιτών καθώς και τη δυνατότητα τοποθέτησης και παρέμβασης των κατοίκων πάνω στα ζητήματα που τους αφορούν. Απόψεις, διεκδικήσεις, προτάσεις των πολιτών περιορίζονται στο «δικαίωμα» ψήφου κάθε τέσσερα χρόνια, ενώ παράλληλα - τόσο από την εξουσία όσο και από τους καλοθελητές της - ως μονόδρομος παρέμβασης στα κοινά οι ένδικες προσφυγές ή οι καταγγελίες.

Μετακυλούν επίσης σταδιακά από το κράτος στους νέους δήμους που θα προκύψουν και μια σειρά αρμοδιοτήτων όπως: πρωτοβάθμια εκπαίδευση, πρωτοβάθμια υγεία και προληπτική ιατρική, κοινωνική πρόνοια, τοπικές περιβαλλοντικές παρεμβάσεις, πυροσβεστική, ύδρευση κλπ. Οι δήμοι με τη σειρά τους, επωμιζόμενοι τις νέες αυτές ευθύνες, θα απευθύνονται, άλλοι από επιλογή και άλλοι από αδυναμία, σε ιδιώτες επιχειρηματίες και χορηγούς για να φέρουν εις πέρας το έργο τους. Σχολικά κτήρια, ιατρικές μονάδες, δημοτικές εγκαταστάσεις θα περάσουν στα χέρια ιδιωτών, ενώ και οι ίδιοι οι δήμοι θα προσανατολιστούν σε μια λειτουργία με ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια. Χαρακτηριστικός είναι επίσης ο προσανατολισμός της ΕΕ να μη δώσει κονδύλια για έργα που θεωρεί ως μη «αποδοτικά» (π.χ. έργα προστασίας του περιβάλλοντος), προσανατολισμένη ως επί των πλείστων σε χρηματοδότηση έργων τουριστικής ανάπτυξης. Όλα τα παραπάνω σημαίνουν ότι οι δημοτικές επιχειρήσεις και η δημοτική περιουσία θα αρχίσει να αξιοποιείται με γνώμονα το κέρδος, απομακρυσμένη από την όποια έως τώρα πραγματική ή φαντασιακή «προσφορά στο κοινωνικό σύνολο».

Και αυτό μας φέρνει στο αρχικό μας ερώτημα. Να γιατί η πολιτική που ακολουθείται είναι αυτή της εμπορευματοποίησης των δημόσιων χώρων. Γιατί τόσο για την κεντρική όσο και για την τοπική αρχή αν κάτι δεν έχει ανταλλακτική αξία δεν τους αφορά ή τους αφορά στο μέτρο που μπορούν να το κάνουν να έχει. Με αυτήν την οπτική βλέπουν και το δημόσιο χώρο. Ένας χώρος ανοικτός, ελεύθερος, χωρίς αντίτιμο ή όρους εισόδου, που ο κόσμος μαζεύεται για να παίξει και να επικοινωνήσει είναι σε τελική ανάλυση αντιπαραγωγικός.

Υπάρχουν βέβαια και μη δομημένοι χώροι που δεν έχουν εξόφθαλμα κάποια εμπορική χρήση ούτε είναι και περιφραγμένοι. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχουν και αξία χρήσης για τους κατοίκους. Λειτουργούν συνήθως ως απλά περάσματα από τη δουλειά στο σπίτι ή σε χώρους κατανάλωσης. Η διαμόρφωσή τους είναι εχθρική και αντίθετη σε όποια έννοια κοινωνικής συναστροφής (έλλειψη από παγκάκια, περισσότερα φώτα από δέντρα κλπ.). Υπάρχουν επίσης πάρκα (πολύ χαρακτηριστικό το πάρκο στο Γουδί) που περισσότερο μοιάζουν με αστικά προαύλια, παρά με δημόσιους χώρους. Έχουν κάγκελα, φύλακες, «τακτοποιημένο» πράσινο και φυσικά ώρες προαυλισμού (βλέπε ωράριο λειτουργίας).

Η ανάγκη για δημόσιους χώρους.

Για μας δημόσιοι χώροι είναι (ή πρέπει να είναι) κάτι πολύ διαφορετικό απ' όσα περιγράφηκαν. Είναι χώροι ελεύθεροι κι ανοικτοί για όλους· χώροι παιχνιδιού κι επικοινωνίας, που θα μπορούν να αναπτυχθούν κοινωνικές σχέσεις, πολιτικές και πολιτισμικές δραστηριότητες. Χώροι που δεν θα εντάσσονται στις όποιες λογικές αξιοποίησης και που θα πραγματώνουν με ουσιαστικό τρόπο το δημόσιο χαρακτήρα τους. Θεωρούμε ότι ένας χώρος έχει πραγματικά δημόσιο χαρακτήρα όταν οικειοποιείται από τους κατοίκους. Όταν οι ίδιοι του οι χρήστες καθορίζουν τη μορφή και τη λειτουργία του.

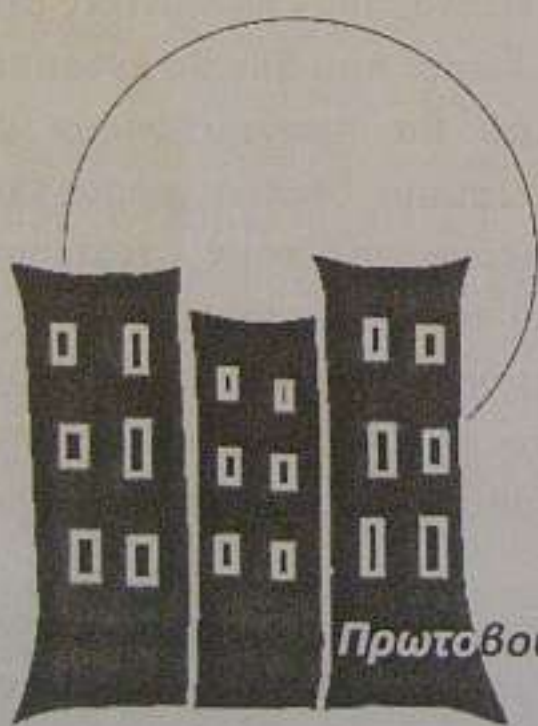
Αυτή μας η θέση για τον χαρακτήρα των δημοσίων χώρων υποδεικνύει και τους τρόπους για την υπεράσπισή τους, αλλά και το αντίστροφο. Οι τρόποι υπεράσπισης που επιλέγουμε προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά που θέλουμε να έχουν.

Έτσι κατά την γνώμη μας η υπεράσπιση των δημοσίων χώρων περνάει μέσα από τακτικές λαϊκές συνελεύσεις, όπου πρέπει να είναι ανοικτές σε όλους και να γίνονται πεδίο συνεύρεσης, ζύμωσης και ανταλλαγής απόψεων των κατοίκων. Σε τέτοιες συνελεύσεις δεν χωράνε παιχνίδια κομμάτων και παρατάξεων (που καπελώνουν τους αγώνες και διώχνουν τον κόσμο). Κανένας, όσο μικρή εμπειρία κι αν έχει σε παρόμοιες διεργασίες, δεν χρειάζεται «ειδικούς» για να του πουν τι θα πράξει και πως.

Με αφετηρία τους δημόσιους χώρους και ίσως εν συνέχεια με ό,τι αφορά τους κατοίκους καλλιεργείται με αυτόν τον τρόπο μια κουλτούρα συμμετοχής στα κοινά.

Η υπεράσπιση των δημόσιων χώρων φυσικά δεν εξαντλείται εκεί. Περνάει τόσο μέσα από δράσεις και εκδηλώσεις σε αυτούς όσο και από την καθημερινή οικειοποίηση τους. Οι δημόσιοι χώροι προϋποθέτουν συνεύρεση και η συνεύρεση δημόσιους χώρους. Όσο αυτοί καταλαμβάνονται από τσιμέντο, εμπόρευμα, κάγκελα, τόσο είναι αναγκαία η ανακατάληψή τους.

Να πάρουμε πίσω ό,τι μας ανήκει!!!

Πρωτοβουλία για τους Δημόσιους Χώρους στου Ζωγράφου
syneleysi_zografou@yahoo.com

Υ.Γ. Κι όμως ούτε το φεγγάρι είναι ο τελευταίος ελεύθερος χώρος, αφού και εκεί πωλούνται οικόπεδα!!!